

Kolossale gebouwen in de kern van Overveen?

Het drama van het voormalige Marinehospitaalterrein

foto: Jac de Ruiter

*We zijn (een beetje) Overveeners!
Elke bewoner van het Ramplaankwartier is ook een beetje Overveener, een beetje Bloemendaler! De gemeente Haarlem mag ons dan in 1927 geannexieerd hebben, onze wijk wordt nu eenmaal in noord, in west, en in zuid omarmd door de gemeente Bloemendaal. Alleen de Vlaamseweg verbindt ons direct met de gemeente waar we toe behoren. We wonen en leven op een prachtig Haarlems schiereiland. De "roots" van de wijk liggen echter in Overveen.*

Open vlakte, Springertuin en Villa Tetterode

In ieder geval komen veel bewoners van het Ramplaankwartier regelmatig in en door Overveen. Velen zal zijn opgevallen dat vlak voor de spoorwegovergang aan de rechterhand nu al sinds begin 1995 een open vlakte ligt, het voormalig Marinehospitaalterrein, met op de achtergrond de moderne gebouwen van de Hogeschool InHolland, die net over de gemeentegrens in Haarlem staan. Het terrein bestaat uit de vanaf de weg zichtbare open vlakte, het noordelijk deel van het terrein, en de ten zuiden daarvan gelegen zogeheten Springertuin.

Deze landschapstuin ontworpen door de bekende Haarlemse landschapsarchitect Leonard Springer (1855-1940), is jarenlang niet onderhouden, en hoort bij de op dit moment ook in verval staande Villa Tetterode aan de Zijlweg. Het complete terrein is sedert de overdracht van een strook grond aan de Bijdorplaan door de gemeente Haarlem aan Bloemendaal in totaal 2.2 hectare groot. Over deze strook grond loopt de eeuwenoude "bomenlaan", die nu ook dreigt te verdwijnen.

Een kleine geschiedenis

Op de plek waar lang geleden de blekerij "Vreugd en Berg" was gevestigd met een aantal gebouwen en grasvelden waarop het linnengoed "te bleken" werd gelegd, bouwde de St. Lambertusstichting in 1911 "Huize Duinrust", een "chique onderkomen waar niet onbemiddelde ouden van dagen tot 1940 hun laatste levensjaren sleten". Na de Tweede Oorlog liet de Koninklijke Marine, op zoek naar een hospitaal voor uit de Oost terugkerende gewonde militairen, het oog vallen op het gebouw, dat tijdelijk als gevangenis was gebruikt voor NSB-ers en andere politieke delinquenten. Na moeizame onderhandelingen met de Lambertusstichting wordt op 2 augustus 1948 het Marine Hospitaal Overveen (MHO) met veel ceremonieel en trompetgeschal geopend. Bijna 42 jaar zal het als zodanig dienst doen tot het in mei 1990 wordt gesloten. Villa Tetterode, lang het woonhuis van de bekende operazangeres Jo Vincent, wordt in de jaren zeventig gerestaureerd en in gebruik genomen als opleidingsschool voor verpleegkundigen. Sluiting van het hospitaal is overigens niet zonder slag of stoot gegaan. Begin 1984 wordt al de stichting Behoud Marinehospitaal Overveen opgericht, nadat de eerste berichten over sluiting naar buiten komen. Ook de gemeente Bloemendaal en de gemeente Zandvoort (ondermeer vanwege mogelijke calamiteiten op het circuit) verzetten zich tegen de sluiting. Uiteindelijk tevergeefs.

Een drama, tegelijkertijd een soap

De periode 1990-2008 kan wat betreft dit stuk grond van 2.2 hectare in Overveen het beste getypeerd worden als een drama en tegelijkertijd een soap. Een drama omdat het -in veler ogen- prachtige Marinehospitaal op 25 augustus 1994 in vlammen opgaat en afbrandt. Een drama ook omdat anno 2008 projectontwikkelaar BAM Vastgoed B.V. de kern van Overveen dreigt op te zadelen met niet in de omgeving passende, kolossale gebouwen. De wijze waarop B&W van Bloemendaal en de

De Vereniging Marinehospitaalterrein te Overveen heeft op 14 mei 2008 de eeuwenoude bomen van het zogeheten "bomenlaantje" op het voormalig Marinehospitaalterrein te Overveen voorzien van een rouwband en de tekst "IK BEN IN DE ROUW, DEZE BOMENLAAN DREIGT BINNENKORT TE VERDWIJNEN, GÉÉN KAP VAN 255 BOMEN OP HET MARINEHOSPITAALTERREIN IN OVERVEEN !!". De gemeente Bloemendaal is voornemens binnenkort een bouwvergunning te verlenen aan BAM Vastgoed voor de bouw van 5 kolossale appartementsgebouwen op het terrein, waarvoor 255 van de 309 bomen moeten wijken. Het bouwplan zelf wijkt op 26 onderdelen af van het ter plaatse geldende bestemmingsplan.

Hogeschool in de periode 1992-2002 met het terrein en vooral met elkaar omgaan, kan nauwelijks anders worden gekwalificeerd dan als een soap. Hetzelfde geldt voor de manier waarop de gemeente Bloemendaal omspringt met het (samen met de gemeente Haarlem) in 2002 voor ondermeer het voormalig Marinehospitaalterrein vastgestelde bestemmingsplan "Zijlweg-West e.o.". Een drama en een soap in meerdere afleveringen.

Gemiste kansen

Na de sluiting van het Marinehospitaal kan de gemeente Bloemendaal het terrein met daarop het hospitaal en de villa voor een paar miljoen (gulden) kopen van het Rijk, maar men vindt het te duur. De Hogeschool hapt wel toe en wil een campus op het terrein bouwen. De gemeente wijzigt onmiddellijk de bestemming van het terrein in uitsluitend "wonen". De woedende Hogeschool stapt naar de rechter. Het Marinehospitaal raakt in verval en wordt dichtgemetseld. In 1994 brandt het gebouw af. In de jaren daarna blijven gemeente en Hogeschool ruzie maken over de bestemming, totdat Bloemendaal, Haarlem en de Hogeschool in 1998 een akkoord sluiten. Op het terrein zal de "Unilocatie Hogeschool

Holland"verrijzen. Ook dat plan gaat uiteindelijk niet door en de Hogeschool verkoopt in 2002 het terrein (zonder hospitaal en met vervallen villa) voor 11 miljoen (euro) aan de gemeente Bloemendaal, die letterlijk duur heeft moeten betalen voor alle onenigheid met de Hogeschool in de jaren daarvoor.

Bestemmingsplan en prijsvraag

In 2002 stellen de gemeenteraden van Haarlem en Bloemendaal gezamenlijk het bestemmingsplan "Zijweg-West e.o." vast, waarin ook de toekomst van het voormalig Marinehospitaal terrein wordt vastgelegd. De buurt is zeer tevreden met het plan en er komen dan ook geen bezwaarschriften. Belangrijkste bepalingen uit het bestemmingsplan voor het Marinehospitaal terrein: er komen 60-90 woningen met als uitgangspunt "wonen in een park", de oorspronkelijke functies van het terrein (Springertuin) en de landschappelijke kwaliteiten blijven gehandhaafd, de waardevolle bomen moeten blijven staan, de gebouwen moeten zijn afgestemd op de historische bebouwing aan de Bloemendaalseweg en de Zijweg en er komt een ondergrondse parkeergarage. B&W van Bloemendaal schrijven een prijsvraag uit en begin 2003 kiezen zowel B&W als de buurt voor het ontwerp van architect Mulleners. Om volstrekt onduidelijke redenen kiezen B&W enkele maanden later plotse-ling voor het ontwerp van de BAM. Het zoveelste hoofdstuk in dit drama wordt geschreven.

Vereniging Marinehospitaal terrein

Hoewel bij de prijsvraag uitdrukkelijk de voorwaarde is gesteld dat het ontwerp moet passen binnen het bestemmingsplan, komen enkele omwonenden er in 2005 achter dat het ontwerp van de BAM op vele onderdelen van het bestemmingsplan afwijkt. B&W ontkennen dit. De omwonenden richten in april 2006 de Vereniging Marinehospitaal terrein (VMHT) op met als doelstelling een snelle bebouwing van het terrein te realiseren conform het bestemmingsplan. De VMHT is met name tegen-stander van het bouwplan van de BAM omdat de kolossale gebouwen niet passen in de kern van Overveen, het bouwplan op 26 van de 38 normen in strijd is met het bestemmingsplan (een greep: de gebouwen zijn twee, soms drie etages te hoog, er ontbreken groenbuffers, de parkeergarage is bovengronds etc etc) en op het terrein 255 van de 309 bomen, waaronder vele waardevolle en eeuwenoude bomen gekapt gaan worden, en waardoor ook de eeuwenoude "bomenlaan" verdwijnt. In 2004 verklaarden B&W nog in de raad dat de intentie was geen enkele boom op het terrein te kappen.

De afloop van het drama

Twee jaar lang strijdt de VMHT (100 leden, 400 sympathisanten) met een aantal vrijwilligers op vele fronten tegen het bouwplan van de BAM, waarvoor in februari 2007 vergunning is gevraagd: presentaties, brieven, actiekanten, petitie, zienswijzen, ingezonden brieven en artikelen in kranten. Eind 2007 gaan eindelijk de ogen open bij enkele leden van de raad van Bloemendaal. De projectwethouder Heerze (VVD) wordt gedwongen het stand-punt van de VMHT aan een onafhankelijke deskundige voor te leggen. De uitkomst van dat onderzoek dat in februari van dit jaar verschijnt, is voor de gemeente desastreus: het bouwplan van de BAM wijkt inderdaad fundamenteel af van het bestem-mingsplan. De raad is verbijsterd, omdat B&W altijd hebben verklaard dat het bouwplan spoorde met het bestemmingsplan of daar slechts op detailpunten van afweek. In een unaniem ge-steunde motie draagt de raad op 21 februari 2008 het Bloemendaalse college op "om nog een krachtige impuls te geven om de kwaliteit van het bouwplan meer in overeenstem-ming te brengen met de oorspronkelijke geest van het bestem-mingsplan". Na onderhandelingen met de BAM komt wethouder Heerze op 15 mei jl. met een aangepast plan: er komt een pad over het terrein, de BAM zal wat bomen planten, een fietsenhok wordt weggehaald, de parkeerplaatsen aan de Bijdorplan ver-dwijnen of komen half onder de grond, één gebouw wordt wat lager. De VMHT ziet dit slechts als cosmetische aanpassingen.

Aan de fundamentele bezwaren van de verenging wordt niks gedaan, er blijven meer dan 20 strijdigheden met het bestem-mingsplan, ook worden er nog steeds 255 bomen gekapt. Weg Springertuin, weg "bomenlaan".

Het verstand of de rechter?

Als u dit leest is al duidelijk welke kant het opgaat. Op don-derdag 29 mei zal de raad van de gemeente Bloemendaal de knoop doorhakken. Gebruikt de raad zijn verstand en keurt de raad het voornemen van B&W om vergunning voor het BAM-bouwplan te verlenen af, of gaat de raad door de knieën en volgt er een vergunning voor de BAM? In het laatste geval zal de VMHT gedwongen zijn de Haarlemse bestuursrechter te vra-gen om de verleende bouwvergunning te schorsen. De VMHT is er van overtuigd een sterke zaak te hebben. Uiteindelijke doel is nog steeds: een snelle bebouwing van het Marinehospitaal terrein conform het bestemmingsplan.

Oproep: steun VMHT Procesfonds

Het zal duidelijk zijn dat het voeren van een procedure als deze een hoop geld kost aan ondermeer advocatenkosten. De VMHT heeft nog veel geld nodig om de advocaat te kunnen betalen voor de indiening en toelichting van zienswijzen in september 2007 en januari 2008, alsmede voor de nog komende schor-singszaak.

Wilt u ook niet dat er kolossale gebouwen in de kern van Overveen komen, steun dan het Procesfonds, rek.no. 11.96.71.808 t.n.v. Vereniging Marinehospitaal terrein te Overveen.

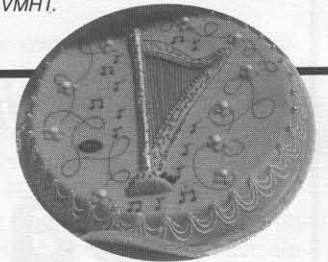
Voor meer informatie zie de VMHT-site:
www.marinehospitaal.com

Ik dank U voor Uw aandacht en Uw steun.

Teun Schermerhorn

Bronnen: Het Marine Hospitaal Overveen, Tot het einde een veilige haven, Herinneringsboek uitgegeven ter gelegenheid van de sluiting van het MHO, Overveen juni 1990; Geschiedenis van Bloemendaal en Aerdenhout, S.A. Wilson, bew. Mr. C.W.D. Vrijland, Haarlem, 1975; Haarlems Dagblad 14 maart 2007; dossier VMHT.

Muziek uit de wijk

Hallo ik heet Camile Uiterwijk.

Ik zit op pianoles bij Ruben van Mastrigt, dat doe ik nu 1jaar. Ik zit op pianoles omdat ik pianomuziek mooi vind. Afgelopen zondag (8 juni 2008) had ik mijn eerste optreden in de muziekschool te Overveen. Ik vond dat heel leuk en span-nend vooral omdat ik voor het eerst op een vleugel mocht spe-len. De taart achteraf was ook heeeeeeeeeel lekker!!

Tot de volgende keer!
Groetjes Camile

Sinds een tijdje (ongeveer 10 lessen) zit ik op harples bij Esther Jansen. Ik mocht meedoen met het leerlingenconcert. Dat werd gehouden in een zaaltje van de muziekschool in Overveen. De harpleerlingen van Esther en de pianoleerlingen van Ruben deden mee. Ik ben harp gaan spelen omdat ik het een mooi instrument vind. Harpmuziek klinkt sprookjesachtig. Eerst heb ik een proefles gekregen. Na 10 lessen kan ik al liedjes spelen met twee handen. Je moet twee ver-schillende muzieksleutels lezen (net als bij piano) en